

Rapport om Jubilæums Ekspeditionen nord om Grønland. 1)

Geografisk Tidsskrift, Bind 27 (1924)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/gto/gto_0027-PDF/gto_0027_68835.pdf

Link til webside:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=68835>

pdf genereret den : 22/5-2008

Argumenterne fra modsat Side synes mindre fyldestgørende; de gaar nærmest ud paa at kalde de Sagkyndiges Indvendinger temmelig intetsigende og at trøste dem med Løfter om, at der nok skal blive grebet ind, dersom der sker hensynsløs Udryddelse af Sødyrene, Løfter, der synes ret illusoriske.

Udtalelser af Nansen og Professor Koht synes at være i stærk Modstrid med den almindelige norske Opfattelse af Situationen.

Vi har nu engang paataget os Varetagelsen af Grønlændernes Ve og Vel, og man maa derfor gaa ud fra at Afgørelsen af Sagen, der nu foreløbig er udsat, fra Regeringens og Rigsdagens Side ikke sker uden vægtig Hensyntagen til de Sagkyndiges Mening, og højst ønskeligt vilde det være, om Lejligheden benyttedes til at faa Spørgsmaalet om Souveræniteten over Grønland endelig fastslaaet.

Rapport om Jubilæums-Ekspeditionen nord om Grønland.¹⁾

Af

Lauge Koch.

Ekspeditionens Komité:

Viceadmiral Wandel.
Skibsreder Erlandsen.
Direktør for Grønland Daugaard-Jensen.
Professor Eug. Warming.

Ekspeditionens Opgaver:

Undersøgelsen af Grønland falder i væsentlig 3 Afsnit, nemlig:

1. Kolonierne i Vestgrønland fra Julianehaab til Upernivik, kortlagt og undersøgt af Kommissionen for Grønlands geologiske og geografiske Undersøgelse.
2. Grønlands Østkyst, undersøgt af forskellige Skibsexpeditioner, saasom: Holm, Amdrup, Ryder, Svenskeren Nathorst og Danmarks-Ekspeditionen.
3. Nordvest- og Nordgrønland, indtil 1916 skitse-mæssig og kun delvis kortlagt af engelske og amerikanske Ekspeditioner.

Som det vil erindres, kortlagde jeg paa Knud Rasmussens anden Thule-Ekspedition dels Melvillebugten, dels de store Fjorde paa Nordkysten.

I Foraaret 1920 fremsatte jeg Planen til denne Ekspedition, hvis Formaal var:

- a. Den fuldstændige Kortlægning af hele Nordgrønland fra de danske Kolonier over til Danmarks-Fjorden.
- b. Geologisk Kortlægning af samme Omraade med særlig Hensyntagen til en nærmere Undersøgelse af de rigt forsteningsførende Dannelser, som jeg havde opdaget i 1917.

Rejser i 1920.

Afrejsten foregik fra København med Motorskibet »Louise« d. 15. Juli. Paa Grund af forskellige Uheld varede det ikke mindre end 2 Maaneder, før end jeg naaede op til det Sted, jeg havde udset som min Basis, — det var Kap Robertson paa ca. 78° n. Br. Skønt der ingen Havn var, lykkedes det uden Uheld at landsætte Ekspeditionens Gods ved Hjælp af de paa Stedet boende Eskimoer.

Slutningen af September Maaned brugtes til at opføre det medbragte Hus, saaledes at al Ekspeditionens Gods var under Tag før Vinteren.

Af Hensyn til den store Rejse nord om Grønland næste Aar besluttede jeg, trods den fremrykkede Aarstid, at foretage en Rekognosceringsrejse over Indlandsisen op til Kanebassin og videre tværs over dette op til 80° n. Br. Denne Rejse fuldførtes uden Uheld i Tiden fra 5. Oktober til 5. November. 10 Dage senere startede jeg sydpaa med Upernivik som Maal, og hertil ankom jeg 15. December; det viste sig nemlig, at det medbragte Hus havde lidt en Del Overlast, og da min Kulforsyning kun var

¹⁾ Paa Grund af Travlhed med Foredrag o. l. fremkommer nu kun denne korte Rapport; udførligere Meddelelser vil følge senere.

Med Hensyn til Kort henvises til 26. Bind. Side 183.

sparsom, saa jeg mig nødsaget til at tilbringe Mørketiden dels paa Rejser, dels længere sydpaa.

Rejser i 1921.

I Slutningen af Januar startede jeg atter nordpaa fra Upernivik og ankom til mit Hus i Slutningen af Februar. Første Halvdel af Marts anvendtes til at udlægge store Depoter nord for Grønlands vestligste Punkt, »Kap Alexander«, hvor Isen altid er daarlig. 18. Marts rejste jeg nordpaa med 19 Slæder. 4 af disse hjemsendtes paa 79° n. Br., 5 andre fra 80° n. Br., og den 5. April ankom jeg med 10 Eskimoer til Ft. Conger paa Grantland. Vi opholdt os her indtil den 18. for at hvile Hundene ud og fodre dem op med Kød af Moskusokser, hvoraf vi skød ca. 100.

Fra 82° n. Br. hjemsendtes 4 Slæder, og lidt øst for Sct. Georges Fjorden hjemsendtes 3 Slæder, tilbage havde jeg saa kun de 3 Eskimoer, som skulde følge mig paa hele Rejsen, og vi havde 32 udhvilede Hunde til vor Raadighed. Det var lykkedes ved Hjælp af de talrige Hjælpslæder at naa op paa Grønlands Nordkyst med en saa stor Udrustning, at jeg kunde rejse uafhængig af al Jagt helt over til Østkysten. Jeg kan her tilføje, at de mange Hjælpslæder alle naaede hjem i god Behold, takket være en stor Mængde Depoter udlagt under Opfejningen.

Rejsen langs Grønlands Nordkyst gik godt; 4. Maj paabegyndte jeg i »De Long« Fj. den af mig i 1917 afbrudte Kortlægning, 13. Maj hejste jeg det danske Flag paa Grønlands Nordspids, naaede Dagen efter 84° n. Br., hvor jeg havde to kartografiske Stationer og ankom endelig den 21. Maj til Kap Bridgemann, Danmarks-Ekspeditionens nordligste Punkt. Dermed var der skaffet Forbindelse mellem de danske Undersøgelser fra Vest og Øst, og hele Grønlands Kyst var dermed berejst af Danske.

Paa en Rejse som denne er der altid to kritiske Punkter. Det første¹⁾ af disse indtræder, naar man har brugt sine medbragte Forsyninger op og skal gaa over til at leve af Jagt; 4 smaa Daaser Pemmikan og lidt Havregrød var all, hvad jeg havde tilbage af den store Udrustning; men til Gengæld var Egnene omkring Grønlands Nordspids blevet særdeles indgaaende kortlagt.

¹⁾ Det andet indtræffer paa den sidste Halvdel af Hjemrejsen over Indlandsisen, naar man er henvist til at leve udelukkende af Ekspeditionens Hunde.

Jagt fik vi foreløbig intet af paa Grund af Uvejr, og under Rejsen ned langs Østkysten mistede vi Halvdelen af vore Hunde i de følgende Dage. Først den 26. lykkedes det paa Herlufsholms Strand at nedlægge 9 Moskusokser.

I de første Dage af Juni fortsatte vi Rejsen ind i Independence Fjord, og den 12. Juni naaede jeg Mylius Erichsens Varde ved Kap Glacier. De følgende Dage undersøgtes Egnene vest for Grønlands Fjord, og her lykkedes det at paavise den i den geografiske Forskning saa berømte Peary Kanal der viste sig at være en meget stor Sænkning med en stor Sø i Midten. Den 26. Juni besteg vi Indlandsisen, og i de følgende 3 Uger kortlagde jeg Egnene omkring Vildtland og Adam Bierings Land. I disse 3 Uger forsøgte vi forgæves at skaffe Rejseproviant til os og vore Hunde til den 700 km lange Indlandsisrejse. Da vi i dette Tidsrum kun fik 2 Moskusokser, havde vi kun Proviant til første Halvdel af Indlandsisrejsen. Vi haabede derfor meget paa at finde et Depot paa Warmings Land, som jeg havde gjort Aftale med nogle Eskimoer om. Depotet var der ikke, idet det senere viste, at Eskimoerne var blevet syge, og vi var derfor henvist til den sidste Halvdel af Indlandsisen at leve udelukkende af vore Hunde. Takket være usædvanligt godt Vejr lykkedes det ogsaa at gennemføre denne sidste Del af Rejsen. En Storm hjalp os, idet vi kunde bruge Sejlslæde de sidste 50 km, og derved naaede vi Land med 1 levende Hund den 12. August. En Uge senere kom vi i Forbindelse med 2 Eskimofamilier, som jeg havde stationeret paa 80° n. Br., og med et stort Depot i Ryggen kunde jeg fortsætte de kartografiske og geologiske Undersøgelser paa den sydlige Del af Washington Land. Midt i September kunde vi sætte over Isen i Kanebassin og naaede mit Hus den 2. Oktober efter en Rejse paa 200 Dage, saavel i Tid som Udstrækning den længste Slæderejse, der nogensinde er foretaget.

Om Foraaret havde jeg engageret Hr. Nyegaard til at varetage mine Interesser ved mit Hus, samt at lede en Depotudlægning op til 80° n. Br. Nyegaard havde foruden at løse disse Opgaver foretaget store Indsamlinger af Planter særlig paa Inglefield Land.

Tilstanden blandt Eskimoerne var imidlertid alt andet end god. Kort før vor Afrejse i Foraaret udbrod der en pestagtig Hudsygdom, som ogsaa vi under første Del af Rejsen led meget af. Hjemme ved mit Hus havde Sygdommen imidlertid raset

langt voldsommere, mange var døde, endnu flere var meget afkræftede, og Vinterforsyningerne var overalt meget smaa. Da der midt i November blev Islag, rejste jeg derfor sydpaa, idet jeg hurtigst muligt maatte erstatte de Hunde, som var døde under Ekspeditionen, ved Køb længere sydpaa.

Rejsen over Melvillebugten blev af mange Grunde meget vanskelig.

I August var der kommet Skib til Thule, og dette bragte den spanske Syge til Distriktet.

3 af mine Ledsagere fik under Rejsen spansk Syge, de to var uden Bevidsthed i flere Dage, og den ene af disse døde kort efter, at vi naaede frem til Mennesker. Mekaniker Nielsen, som jeg traf i Thule, og som her for første Gang var med paa en Slæderejse, fik Forfrysninger i begge Fødder, kun en Eskimo og jeg var helt raske. Nytaarsaften naaede jeg Upernivik og kunde give Meddelelse om en heldig gennemført Rejse nord om Grønland.

Rejser i 1922.

Paa Grund af Sygdom ogsaa blandt mine Ledsagere kunde jeg først i Marts gaa nordpaa fra Upernivik. I Vinterens Løb var der kommen Slæder ned fra Kap York Distriktet med Melding om, at den spanske Syge raskede ved alle Bopladsler.

Ved min Ankomst til Kap York og ved at passere flere Bopladsler blev jeg hurtig klar over, at Sygdommen var fuldstændig katastrofal for det eskimoiske Samfund.

I Slutningen af Marts naaede jeg mit Hus, men havde paa Grund af Mangel paa Hundefoder allerede mistet adskillige Hunde, og ikke uden den største Betænkelighed paabegyndte jeg en ny Rejse-sæson. Vanskelighederne var mange og store:

1. Der var i Vinterens Løb faldet ualmindelig store Snemængder. Foraaret var meget uroligt, og Sommeren blev usædvanlig kold.
2. Adskillige af mine faste Folk var døde, mange andre var endnu svækkede af Sygdommen, Hundebestanden var overalt helt ødelagt, og da Sygdommen fortrinsvis angreb Folk i deres bedste Alder, var der overalt mange uforsørgede Børn, som maatte fordeles mellem de resterende Eskimoer.
3. Endvidere havde jeg i Vinterens Løb faaet Meddelelse om, at Kanada havde forbudt al Jagt paa Moskusokser paa Ellesmere Land, et Forbud, som netop i dette Aar, da de store

Transporter af Forsteninger skulde foregaa, ramte mig særlig haardt.

April Maaned gik med at bringe Ekspeditionens ene Tractor op paa Indlandsisen samt at udlægge et Depot paa 79° n. Br.

Den 28. April startede jeg med 3 Eskimoer nordpaa. Den 8. Maj ankom vi til Washington Land, fortsatte herfra videre langs Kysten og naaede den 23. Kap Brevoort.

Her havde jeg fra Rejsen forrige Aar liggende 3 Kasser Pemmikan og haabede med disse som Basis at kunne foretage en geologisk Undersøgelse af Nyeboes Land. Desværre fik vi Uvejrs og maatte ligge vejrfast her fra den 18. til den 30. Maj; saa var Depotet udtømt, og Rejsen gik atter sydpaa.

Hele Maj Maaned havde været ualmindelig stormfuld, og kun den Omstændighed, at vi havde nedlagt 6 Bjørne frelste vore Hunde fra at dø af Sult. Den 13. Juni stødte vi sammen med Mekaniker Nielsen, som havde ledet en Ekspedition paa 8 Slæder op til 80° n. Br. 6 af disse Slæder var allerede vendt om, fuldt lastede med Forsteninger, og nu sendte jeg yderligere 2 Slæder sydpaa ligeledes med Forsteninger. Selv fortsatte vi Undersøgelserne langs Kysten af Kanebassin og naaede Etah den 15. Juli. Herfra fortsatte vi nogle Dage efter og ankom den 25. Juli til mit Hus.

Denne Rejse, hvis Start og Forløb havde frembudt store Vanskeligheder, havde til Gengæld givet betydelige Resultater.

Kysten fra 78 til 82° n. Br. var blevet kortlagt, og Størstedelen af Ekspeditionens geologiske Samlinger var tilvejebragt og hjembragt paa denne Rejse.

August Maaned gik med forskellige mindre kartografiske Arbejder, afbrudt af langvarige Uvejrsperioder.

Den 9. December startede vi for at køre Tractoren op paa Indlandsisen, men maatte paa Grund af Maskinskade hurtigt afbryde denne Rejse. Den store Udrustning, jeg havde beregnet til denne Tur, brugtes nu til en Indlandsisrejse, paa hvilken jeg kortlagde den sydlige Del af Inglefield Land. Endvidere samlede jeg paa denne Rejse en betydelig Samling kambriske Forsteninger paa 79° n. B.

1. Oktober var jeg atter hjemme i mit Hus. Midt i November blev alle Ekspeditionens Samlinger, Instrumenter, Bøger o. s. v. transporteret over Indlandsisen ned til Thule, og selv rejste jeg derefter sydpaa til Upernivik, hvortil jeg ankom i Begyndelsen af Januar.

I Melvillebugten havde vi det Uheld at drive til Søs paa en Isflage i 8 Døgn, hvilket bevirkede, at min Mekaniker maatte sendes tilbage med en Del af Eskimoerne og først i Slutningen af Januar indtraf i Upernivik.

Rejser i 1923.

Der manglede endnu i Nordgrønlands fuldstændige Kortlægning Strækningen fra mit Hus ned til Kap York, med andre Ord, det af Polareskimoerne beboede Omraade.

Denne Strækning kortlagdes i indeværende Foraar.

Jeg forlod Upernivik midt i Marts og ankom atter til Uperniviks Distrikt paa allersidste Islæg den 28. Maj. Herfra gik Rejsen med Motorbaad og Skib til Godhavn.

Hertil ankom i Sommeren Løb Skibet »Søkongen« medbringende alt mit Gods fra Thule. Dette blev indladet i Skibet »Hans Egede«, med hvilket jeg selv returnerede og ankom til København den 16. September.

Iakttagelser rörande den akademiska geografiundervisningen i Skandinavien och Estland.

Av

V. Auer,

Professor vid Helsingfors universitet.

Då jag blev anställd som geografilärare vid Helsingfors universitet, var jag medveten icke blott om den förefintliga skiljaktigheten i gängse uppfattningar och principer beträffande detta ämne utan också om dess betydelse, ävensom om det ansvar som nu lades på mina skuldror. För att sätta mig in i de förhållande åskådningarna i de nordiska länderna, särskilt beträffande den direkta undervisningen, besökte jag med understöd ur »Kanslersmedel« sju universitet — i Danmark, Norge, Sverige och Estland — och ber att över erfarenheterna under denna resa få lämna en kort redogörelse:

Geografiundervisningen vid Kristiania universitet förefaller något splittrad, då man tager i betraktande att med densamma förenats flere i Norge omhuldade vetenskaper såsom etnografi och oceanografi. Universitetskursen är delad i tvenne från varandra fristående grenar: en humanistisk och en realkurs. I den förra kursen intager etnografien en särskild framskjuten plats, beroende synbarligen av tidigare traditioner, dessutom meddelas undervisning i politisk och handelsgeografi. Realkursen tenteras för en särskild lärare. En viktig plats i den geografiska studieplanen intager grundkursen, med överhuvudtaget samma indelning som

i Wagners lärobok: geomorfologi, klimatologi, oceanografi o. s. v. Till specialdelen hör »Länderkunde«, dit icke blott landskapsskildringen utan även frågan om jordklotets nederbördsområden, vegetationsområden, naturens rikedomar och dess förhållande till människan, en historisk översikt av människosläktets utveckling o. s. v. höra. Grundkursen söker således klargöra den geografiska utvecklingen och specialkursen utbredningsförhållandena. Geografien betraktas sålunda i Kristiania företrädesvis som en vetenskap om företeelsernas orsakssammanhang. Under de praktiska övningarna sträver man att kartografiskt åskådliggöra olika geografiska synpunkter, varvid lägges stor vikt på tekniken, icke blott på det yttre utförandet utan även på expressiviteten, samt vakar över, att eleverna bli förtrogna med olika kartor. Under seminarieövningarna få eleverna referera olika arbeten. Undervisningen är delad mellan tvenne docenter, av vilka den ena sköter den humanistiska, den andra realkursen; professurer finnas icke i ämnet.

Oaktet undervisningens uppdelning emellan tvenne lärare och kursens skenbara mångsidighet, får eleven likvåt till livs en jämförelsesvis homogen undervisning. Särskilt i den speciella kursen blir orsakssammanhanget mellan företeelserna starkt betonat. Under senaste tid har landskapsstudiet mera omhulrats.